

Forum Standaardisatie

Wilhelmina v Pruisenweg 52
2595 AN Den Haag
Postbus 84011
2508 AA Den Haag
www.forumstandaardisatie.nl

notitie

FORUM STANDAARDISATIE

Agendapunt:	6. Erkenning voorzieningen		
Bijlagen:	FS36-02-06A1 : Toetsingprocedure en criteria FS36-02-06A2 : Template Ontvankelijkheidstoets FS36-02-06A3 : Template Zelftoets indiener FS36-02-06A4 : Template Toets begeleidende partij FS36-02-06A5 : Template Consultatiedocument		
Aan:	Forum Standaardisatie		
Van:	BFS		
Datum:	februari	Versie	0.5
Betreft:	Procedure Erkenning van voorzieningen		

Doel

1. U te informeren over de ontwikkeling van een aanpak voor 'erkenning van voorzieningen'.
2. U te vragen in te stemmen met de ontwikkelde aanpak.

Aanleiding en verloop

In het voorjaar van 2010 heeft BZK in het Forum Standaardisatie de vraag gesteld of het College en Forum een rol zouden kunnen en moeten spelen bij het 'erkennen' van basisvoorzieningen van de e-overheid, om daarmee grootschalige aansluiting op en gebruik van die voorzieningen te versnellen. Het Forum is daarna een oriëntatie naar de mogelijkheden gestart, die in juni 2011 heeft geresulteerd in een conceptprocedure¹. Het Forum besloot om op basis van die conceptprocedure een pilot uit te laten voeren aan de hand van de Suwi inkijk voorziening van BKWI. Inmiddels is deze pilot afgerond en ligt de uitkomst ervan ter beoordeling bij het Forum.

Waarom Erkenning van voorzieningen

Breed hergebruik van ICT-voorzieningen die al door andere overheidspartijen zijn ontwikkeld versnelt de realisatie van een informatie infrastructuur voor de publieke sector, heeft een standaardiserend effect en voorkomt dat meerdere partijen vergelijkbare, maar niet interoperabele, oplossingen (laten) ontwikkelen. Hergebruik leidt dus tot besparingen.

¹ FS32-06-03 Erkenning voorzieningen. Versie 0.9. Juni 2011

De intentie is dat voorzieningen die de erkenningsprocedure succesvol doorlopen hebben door het College Standaardisatie op een 'Pas-toe-of-leg-uit lijst'² worden geplaatst, met als doel te komen tot een situatie waarin:

- 1) Het voor de betrokken partijen duidelijk is wat erkende voorzieningen zijn en welke van die erkende voorzieningen men geacht wordt te gebruiken met uitsluiting van specifieke lokale oplossingen;
- 2) Daadwerkelijk gebruik van erkende voorzieningen wordt bevorderd.

Pilot

De pilot die het afgelopen halfjaar gelopen heeft, laat zien dat de Forumprocedure meerwaarde biedt bij het stimuleren van hergebruik. Uitgangspunt voor erkenning van een voorziening is wel dat er een positieve businesscase op macroniveau (organisatieoverstijgend) aanwezig is. Uit de pilot kwam naar voren dat in voorkomende gevallen een positieve businesscase voor een beperkt werkingsgebied ook goede aanknopingspunten biedt om het hergebruik van voorzieningen te bevorderen.

Gevraagd besluit:

Het Forum Standaardisatie wordt gevraagd het College te adviseren om te starten met het beheren van een lijst met erkende voorzieningen.

U wordt verzocht kennis te nemen van de uitgewerkte aanpak, waarbij in het bijzonder uw aandacht en instemming wordt gevraagd voor de volgende onderdelen:

1. De ontwikkelde procedure en de bijbehorende toetsen en templates;
2. Het uitgangspunt dat de macro businesscase voor de publieke sector leidend is voor het erkennen van voorzieningen;
3. De mogelijkheid tot het erkennen van voorzieningen voor een beperkt werkingsgebied.

Advies

Ad 1. Procedure

Keur de ontwikkelde aanpak voor erkenning van voorzieningen goed. Het betreft een gestructureerd proces met intake, zelftoets, experttoets en openbare consultatie, inclusief een beschrijving van de te hanteren criteria voor de verschillende toetsen. De uitkomst van de procedure is een kwalitatieve businesscase die de basis vormt voor het advies. Daarbij is het volgende aan de orde:

- Erkende voorzieningen zullen op een lijst geplaatst worden waarvoor een pas-toe-of-leg-uit regime geldt;
- De aanpak is ingericht naar analogie van de procedure voor standaarden;

² Vergelijkbaar met de Pas toe of leg uit lijst voor Open standaarden, [Lijsten met open standaarden | Open standaarden | Forum Standaardisatie](#)

- Vanwege het afwijkende karakter van voorzieningen ten opzichte van standaarden en het grotere belang van draagkracht wijkt de procedure op onderdelen af van de procedure voor standaarden. Een toevoeging is bijvoorbeeld het houden van een tweede expertbijeenkomst en het uitwerken van een aantal 'hergebruikcases' die inzicht moeten geven in het hergebruikpotentieel van de voorziening;
- Er is voortgebouwd op de toetsingscriteria waarmee het Forum in juni 2011 heeft ingestemd;

Ad. 2 Businesscase

Onderken dat de businesscase voor hergebruik van voorzieningen voor afzonderlijke organisaties anders uit kan pakken dan voor de publieke sector als geheel (op macro niveau). Motivatie van Forumadviezen c.q. Collegebesluiten dient, in het licht van bevordering van standaardisatie en interoperabiliteit, in de macro businesscase gevonden te worden. Eventueel optredende onevenredige risico's, beslag op resources of juridische consequenties kunnen indien aan de orde door individuele organisaties als 'leg-uit'-argumenten worden gehanteerd.

Ad 3. Werkingsgebied

Besluit om in voorkomende gevallen, wanneer er een positieve macro businesscase is voor een beperkt werkingsgebied (dat is: beperkter dan de gehele (semi)overheid), de mogelijkheid toe te laten om ook voor dat beperkte werkingsgebied een pas-toe-of-leg-uit regime te laten gelden.

- Het erkennen van voorzieningen heeft als doel hergebruik van overheidsvoorzieningen te bevorderen. Ook als plaatsing op de pas-toe-of-leg-uit lijst niet direct voor de gehele (semi)overheid geldt, wordt dit doel ondersteund.
- Aanvullend worden altijd verbredingsopties, stimuleringsmaatregelen en adoptie adviezen geformuleerd.

TOELICHTING

Afwijkingen van de toetsingsprocedure ten opzichte van de toetsings procedure voor standaarden

De toetsingsprocedure voor voorzieningen is geënt op de toetsingsprocedure die wordt gehanteerd voor het plaatsen van open standaarden op de pas-toe-of-leg-uit lijst. Vanwege het gemiddeld meer complexe karakter van voorzieningen en een voor adoptie nog groter belang van een breed gedragen advies, zijn er een aantal verschillen tussen beide toetsingsprocedures:

Procedureel:

- Om de verschillende aspecten die spelen rond het toetsen van de voorzieningen voldoende te kunnen adresseren zijn 2 expertgroep bijeenkomsten nodig;

- Er worden één of meer voorbeeldcasussen uitgewerkt voor hergebruik buiten het domein waarvoor de voorziening is ontwikkeld;
- Bij de toetsingsprocedure voor voorzieningen worden de toetsen uitgevoerd door de indiener en vervolgens door de onafhankelijke begeleidende partij. De expertgroepen worden de resultaten van deze toetsing voorgelegd.

Toetsen:

- Na een ontvankelijkheidstoets (om te bepalen of de voorziening in principe voldoende robuust en kansrijk is om de procedure te starten) wordt er een kwaliteitstoets uitgevoerd, die ingaat op de intrinsieke eigenschappen van de voorziening;
- Vervolgens wordt er een conceptuele toets uitgevoerd, die focust op toepassing en herbruikbaarheid.

Beoordeling:

- Evaluatie gebeurt op basis van een kwalitatieve macro businesscase.

Adoptieadvies:

- Net als bij de toetsingsprocedure van standaarden, wordt een positief besluit (leidend tot opname op de Pas-toe-of-leg-uit lijst), altijd voorzien van een adoptieadvies. Ofwel, wordt bij een negatief besluit altijd gemotiveerd aan welke voorwaarden moet worden voldaan, om bij een eventuele nieuwe toetsing een positief besluit te kunnen krijgen.

Bevindingen en aandachtspunten uit de pilotprocedure

Dit betreft met name aspecten rondom:

1. de geldigheid van de businesscase;
2. diverse soorten (aard van) voorzieningen;
3. pas-toe-of-leg-uit regime in combinatie met werkingsgebied.

1. Businesscase

De procedure is gericht op het besluit om een voorziening op de 'Lijst met erkende voorzieningen' van het College Standaardisatie te plaatsen, waarvoor een pas-toe-of-leg-uit regime geldt. Leidend voor de besluitvorming is of er een positieve kwalitatieve businesscase is. Daarbij gaat het niet om micro-businesscases op organisatieniveau, maar om het macroniveau. Gezien het complexe karakter van voorzieningen zal soms een beperkt (niet generiek) werkingsgebied gelden. Erkenning voor een bepaald werkingsgebied kan dan wel 'het duwtje in de rug bieden' dat helpt om de opschaling van het werkingsgebied in te zetten.

2. Soorten voorzieningen

Voorzieningen zijn, in het kader van erkenning door College standaardisatie, als volgt gedefinieerd: *Een voorziening is een bouwsteen voor de elektronische overheid, die bijdraagt aan dienstverlening aan burgers, bedrijven of medeoverheden. Het is een samenstel van bijvoorbeeld informatie, organisatie en/of koppelvlak, en bevat in ieder geval een elektronische (geautomatiseerde) component.*

Gedurende de pilot is voortschrijdend inzicht ontstaan ten aanzien van soorten voorzieningen: er zijn 'waardevrije voorzieningen' en 'niet-waardevrije voorzieningen'.

Met waardevrije voorzieningen bedoelen we die voorzieningen die zonder discussie inzetbaar zijn in de gehele publieke sector. Deze voorzieningen bieden een specifieke, generiek ontworpen, functionaliteit die in principe in iedere organisatie gebruikt kan worden. Voorbeelden zijn DigiD en Digipoort. Dit type voorzieningen is

bepikt in aantal en een 'pas-toe-of leg-uit' kwalificatie geldt in principe voor de gehele publieke sector.

De 'niet-waardevrije' voorzieningen noemen we zo omdat ze onlosmakelijk verbonden zijn met content, dat wil zeggen met inhoudelijke informatie. Daardoor zijn zij niet zonder meer voor de hele publieke sector herbruikbaar.

Voorbeeld uit de pilotcasus:

De Suwi-inkijk voorziening, die als voorziening is getoetst in het pilot-traject, is een voorbeeld van een niet-waardevrije voorziening. BKWI, de eigenaar/beheerder van Suwinet-inkijk, biedt de voorziening namelijk aan als complete dienst. Dat wil zeggen dat in alle aspecten die nodig zijn om de ontsloten bronnen in te kunnen kijken is voorzien.

Waaronder bijvoorbeeld de afspraken met de bronhouders. Suwi-inkijk is uitermate herbruikbaar voor organisaties in de sector Werk en Inkomen. Suwi-inkijk heeft goede potentie voor hergebruik door organisaties die in aanpalende sectoren opereren. De voorziening biedt (nog) weinig toegevoegde waarde voor organisaties in andere domeinen omdat de specifieke bronnen die de dienst op dit moment ontsluit daar niet relevant zijn. Er ligt daarom een voorstel om plaatsing op de lijst onder het pas-toe-of-leg-uit regime te koppelen aan een beperkt werkingsgebied.

3. Pas-toe-of-leg-uit regime en werkingsgebied

De erkenningsprocedure omvat een serieuze toetsing op robuustheid van de voorziening en het beheer. De procedure verkent de hergebruik-opties en doet aanbevelingen om adoptie te stimuleren. Door het betrekken van "stakeholders" in expertgroepbijeenkomsten en openbare consultatie wordt draagvlak gecreëerd voor hergebruik. Als de voorziening van het niet-waardevrije type is zal het afbakenen van een werkingsgebied tenslotte de acceptatie verhogen. Dat geldt ook voor de serieuze oriëntatie op verbreding van dat werkingsgebied. Op deze wijze prevaleert niet het 'verplichtende' karakter van het pas-toe-of-leg-uit regime maar gecontroleerde en geaccepteerde vergroting van het domein waarin hergebruik aan de orde is.